

XI. Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia

Kolozsvár, 2008. május 23-24.

VERSENYSPORT VAGY SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉG? KÉRDŐÍVES KUTATÁS CSÍKSZEREDAI TAEKWONDOZÓK KÖRÉBEN

Témavezető

Drd. Bálint Boros Julianna
egyetemi tanársegéd

Szerző

Csiszér A. M. Attila, 1 Dan
III. év, 306-os csoport
Babeş-Bolyai Tudományegyetem
Testnevelés és sport szak

Tartalomjegyzék

I. Bevezető	3
<i>1.1. A kutatási téma és a hipotézisek feltevése</i>	<i>3</i>
II. A téma tudományos alátámasztása	5
<i>2.1. A taekwondo sportág bemutatása</i>	<i>5</i>
<i>2.2. A szabadidő és a sporttevékenység összefüggései</i>	<i>7</i>
<i>2.3. A taekwondo mint szabadidős tevékenység</i>	<i>9</i>
III. Anyag és módszer	11
<i>3.1. A vizsgálati alanyok bemutatása</i>	<i>11</i>
<i>3.2. A vizsgálati módszerek ismertetése</i>	<i>12</i>
IV. Az eredmények bemutatása	13
<i>4.1. A sportág gyakorlásával kapcsolatos információk</i>	<i>13</i>
<i>4.2. A taekwondoval kapcsolatos ismeretek</i>	<i>14</i>
<i>4.3. A taekwondo mint versenysport és annak néhány aspektusa</i>	<i>14</i>
V. Összegzés, következtetések	18
Felhasznált irodalom	19
Melléklet	20
• Kérdőív	

I. BEVEZETŐ

Sportolás közben, a sport révén sok szempontból, több területen is lehet fejlődni. Amellett, hogy sikerülhet fölösleges energiáinkat levezetni, megtanulhatóak például az adott sportág alapjai, technikái, maga a sport-életmód, kultúra, nyelvezet – ami mind egy új világot jelent -, ugyanakkor arra is készítenek, hogy megtanuljunk dolgokat, amelyek fontosak számunkra az életben. Mindezt egy ideális keretben, formában és módon végezni természetesen jó. Miért? Mert már viszonylag korán (rendszerint gyermekkortól) előtérbe kerül a felelősség kérdése, a napi vagy minden második napi edzésre járás, a szorgalom stb. Továbbá – miközben az a sportoló észre sem veszi - egészségesen fejlődik, csontrendszere, izomrendszere erősödik, a betegségek szempontjából immunisabb stb. És végül, de nem utolsó sorban a sport révén feltételezhetően bekerül egy/több olyan csoportba, közösségbe, amely a társas szocializációja szempontjából lehet meghatározó számára.

1.2. A kutatási téma és a hipotézisek feltevése

Részben ezeknek a tényezőknek a vizsgálatára teszünk kísérletet, jelen dolgozatunknak és a mögötte álló kutatásnak ugyanis a Taekwondo a kiindulópontja. Azt vizsgálja, hogy a Taekwondo sportot űző csíkszeredai fiataloknak egy meghatározott körében (12-14 évesek) ez a tevékenység milyen mértékben versenysport illetve mennyiben szabadidős tevékenység. Hipotéziseinket illetően

- feltételezzük, hogy a vizsgált csoportban a két alapvető sportolói típus mellett (versenysportoló és szabadidejében taekwondozó) egy harmadik „kevert” típus is jelentkezik (ami a kettő közötti átmenet);
- a megkérdezett alanyok a taekwondonak mind a versenysportként való gyakorlását mind a szabadidős változatát jónak ítélik meg.

A sportág mint a harcművészetek egyik formája (és mint a legtöbb sportág) egy művészeti forma is egyben. Ezt a művészeti formáját természetesen akkor is megőrzi és magában hordozza, ha épp versenysportként műveli valaki, de akkor is, ha az épp szabadidős tevékenység vagy a kettő közötti átmeneti állapot. Csupán az egyes esetekben ez a művészetiség más-más sajátosságban jelenik meg. Ebből kifolyólag pedig a művészeti jellegéhez illetve továbbmenően a művelésének, gyakorlásának a megvalósításához is különbözőképpen kell közelítenünk. Érdeemes a sportág működtetéséhez hozott elképzelésinket ennek figyelembe vételével összeállítanunk.

II. A TÉMA TUDOMÁNYOS ALÁTÁMASZTÁSA

2.1. A taekwondo sportág bemutatása

Elsőként a sportágról, a taekwondóról fogunk néhány alapjellemezőt, tulajdonságot ismertetni. A szakirodalom alapján a kifejezés első része, a "tae" rúgást jelent, tágabban értelmezve a kialakított lábtechnikák összességére vonatkozik. A "kwon" az ütés, az első szótag hasonlatosságára a kéztechnikák összefoglaló neve, míg a "do" szócska művészetet vagy az utat jelenti. „A Taekwondo szabadon fordítva: a lábbal és kézzel való küzdés művészete.”¹ Kissé bővebben pedig a következő idézet beszél: „nem csak egyszerűen ütés és rúgás, nemcsak önvédelmi rendszer vagy küzdősport, hanem ennél sokkal több. ... életút, életforma”¹. Ennek értelmében a harcművészet jelleg mellett egy komplexebb célrendszer is megnyilvánul a Taekwondóban, az emberi szellem, a lélek és a test együttes harmonikus fejlődésének a kieszközlése.

A sportág koreai eredete a 7.-8. századra vezethető vissza. Történeti szempontból azonban nagy jelentősége a 20. századi eseményeknek van/volt. Koreában az egykori híres és nagy tekintélyű harci iskolá(k)nak ugyanis erre az időre már csak egy töredéke maradt fenn. Ez sem tudott azonban zökkenőmentesen tovább fejlődni, hiszen a japán elnyomás hatására egészen 1945-ig minden küzdősport gyakorlását betiltották Koreában. A tiltás ellenére azonban két kitűnő oktató - Song Duk Ki és Han Il Dong révén a harcművészetek ősi kulturális hagyatékai túléltek a megszállás időszakát, 1945-ben pedig megalakult az új köztársasági hadsereg, ahol egy tehetséges és energikus fiatal tisztnek - Choi Hong Hi-nek – tulajdoníthatóan tovább fűződtek ezek a szálak. Elkezdte ugyanis néhány katonáját tanítani az önvédelem és küzdősportok új, általa alkotott művészetére, ami a taekwondo volt, és „ettől kezdve fonódik össze szorosan Choi Hong Hi neve a Taekwondo történetével”².

¹ <http://www.universumtaekwondo.hu/taekwondo.html>, 2008.02.12

² Simó Mihály (1999): Taekwon-do mindenkinek. Csíkszereda: Pro-Print Könyvkiadó, p.12.

A kifejezés és a történet után néhány tartalmi tényezőről szólnak. A sportág tartalmi elemeit a szakirodalom gyűjtőszóval mozgásanyagának nevezi, amelyekből bázisgyakorlatok (ütések, rúgások, háritások) számítanak az alapvető mozgásoknak. “A haladásban kivitelezett ütések, rúgások és háritások kombinációja hosszas gyakorlás után koordinált, összerendezett mozgást eredményez.”¹ Ezek lesznek a formagyakorlatok. Két típusát különböztetjük meg: a tanuló formagyakorlatokat, amelyek a 10 tanuló-öv³ vonatkoznak. És vannak a mester formagyakorlatok, a fekete öv sorrendje szerint, 9 formagyakorlat. Ezeknek a fokozatos elsajátítása az egyén, sportoló tudásának fokozatos bővülését jelzi.

A bázisgyakorlatokból kiindulva a tartalmi elemekhez tartoznak az olyan elemek mint: az ütés (speciális ütések), rúgás (összetett rúgások) és háritás (ahol szintén van speciális háritási technika, illetve a lábbal háritás technikája). Mindezeknek természetesen kiindulópontja az állások, amelyeket speciális formagyakorlat állásoknak is neveznek. Az ütés és háritás pedig jelzi a kéztechnikákat is, amelyek szintén megjelennek itt, ebben a sportban. A kéztechnikák elemeihez tartoznak tovább a csapások is (speciális csapások).

Végül pedig a tartalmi rész fontos összetevői az egyes kifejezések, vesenykifejezések, versenyszavak, kiáltások.

Mint eszközök a küzdőruha és az öv, ezeket követően pedig a fejbédő, fogvédő, testvédő, alkar védő, kesztyű, lábszár védő, fiuknál herevédő, lányoknál ágyékvédő, lábfej védő vannak jelen ebben a sportban.

A sportág lényegéhez tartoznak természetesen az egyes alapelvek és értékek – mint például a hűség, engedelmesség, bátorság, tisztesség, igazság, de az emberiesség, becsületesség, udvariasság, tudás, bizalom és barátság, kedvesség, bölcsesség stb. is.

¹ <http://www.universumtaekwondo.hu/taekwondo.html>, 2008.02.12

³ A sportágban az „előléptetési skála” szintjeit az egyes övfokozatok (5 szint), az azok színkombinációi valamint az ezeket követő Dan fokozatok jelentik a hierarchikus szerkezetben.

2.2. A szabadidő és a sporttevékenység összefüggései

A sportág ismertetésén túlmenően elméleti támpontokat keresünk a témához. A szabadidő kifejezésből indulunk ki, kérdésünk, hogy lehet-e a szabadidő például racionálisan megszervezett rekreációs tevékenység (pl. szervezett sport) vagy csak olyan „semmitel” eltöltött idő ez? Értelmezésünkben a kifejezésen jelen kutatás során tehát a szabadidőn a munka és minden munka jellegű tevékenységen felül megmaradó, nem munkával töltendő (szabad)időt értünk.⁴ A sporttevékenységeket pedig ez alapján mint munka jellegű, a létfenntartást szolgáló, és mint az ebben az értelemben vett szabadidős tevékenységeket kategorizáljuk, a vizsgálatban nagyobb hangsúlyt a második kategória kap. Fontos továbbá jeleznünk, hogy mind a versenysportolói formát mind a szabadidőset egyaránt értéknek és értékesnek tekintjük. A két sporttevékenység-forma megkülönböztetés nélkül egyenrangú, a kutatásban az eltérés, a különbség abból fakad, hogy melyik van nagyobb arányban a gyakorlatban jelen

Fontos támpontunk a kifejezésen túlmenően, hogy szabadidőben végzett tevékenységek jelentős része, olyan készségeket fejleszt, amelyek a különböző gazdasági tevékenységben fontosak lehetnek.⁵ Egy, a szabadidőben gyakorolt sport például a fiatalok esetében nagyon könnyen befolyásolhatja, hozzájárulhat egy testnevelő tanári vagy egy edzői életpálya kialakulásához, hasznos lehet a munkakeresésében, a későbbi életvitelben és önmegvalósításban is. De eszköze lehet a szabadidős életstílus megszervezésének, az egyediség kialakításának és megmutatásának, az egyének ízésének jelzésére, kinyilvánítására, önkifejezésre stb. Ezen túlmenően olyan tendenciák figyelhetők meg a mai társadalmakban, miszerint az egyes társadalmi osztályok fokozatosan megismerik, elsajátítják és gyakorolják az egészségorientált magatartást (egyre növekvőbb réteg él ma ezzel), ahol a nem csapat jellegű sportok kerülnek

⁴ Fontos azonban konkrétan a sport és a sportolói életforma vonatkozásában megjegyezni, hogy különbség van (és különbséget teszünk) a taekwondo azon versenysport formája között, amelyet direkt módon a megélhetésért folytatnak a fiatalok, a sportág elkötelezettjei, és aközött a forma között, amely ugyan versenyszerűen zajlik, de az egyes egyének számára nem ez az (elsődleges) megélhetési forrás. Mivel kutatásunkban többnyire fiatalok vagy fiatal felnőttek kerültek be, az első kategóriával valószínűleg csak korlátozottabb mértékben találkozunk, így ezért inkább a második formával foglalkozunk többet, részletesebben.

⁵ Falussy Béla: Társadalmi idő – szabadidő. In (szerk.) Tibori Tímea: “Társadalmi idő – szabadidő”. A szabadidő új problémái a mai társadalmakban. Budapest: Magyar Szabadidő Társaság, 1995, p. 74

domináns helyzetbe, amelyekben a stílusnak és az individualitásnak különös helye, szerepe van. A tapasztalatok szerint egyre többen keresik ma már az új szimbolikus javakat és gyakorlatokat, sokan a sportban vagy a sporttevékenységek által is. Ma már tagadhatatlan, hogy a szabadidős tevékenységek csoportjában jelentős szerepet kap a sport és az ahhoz kapcsolódó aktív mozgásos, az egészséges életmódot szolgáló tevékenységek. Fontos azonban tudni, hogy „... más jellegzetességet mutat a szabadidő, ha azt tudatosan, a szellemi-fizikai állapot tervszerű karbantartására, az idő értékét szem előtt tartva, azzal jól gazdálkodva, vagy ha teljes spontaneitással, mindig a legegyszerűbb, legolcsóbb, legkevésbé „fárasztó” módon használják fel.”⁶ Külön is érdekes és lehetséges megfigyelni a fiatalság körében végbemenő változásokat. A racionális rekreáció új formái, a sportban tapasztalható változások mind a szabadidős gyakorlatok újradefiniálását jelzik, jelentik.

A fenti gondolatmenet alapján továbbá észrevehetjük, láthatjuk, hogy a szabadidő az életmód része (illetve része is lehet), így kutatásunkkal erre a kérdésre is reflektálunk, a szabadidő és az életmód egyes aspektusai is fontosak számunkra. Feltételezzük, hogy a taekwondozó fiatalok és fiatal felnőttek életmódjának a sporttal kapcsolatos oldalába illetve az erről való gondolkodásába is betekintést nyerhetünk.

Az életmódhoz kapcsolódóan a szakirodalom alapján érdemes beszélnünk még az oly sokszor előtérbe kerülő - a sportolás hiányával kapcsolatos okokról is. Általánosságban véve a következő okokat látjuk, halljuk mint a rendszeres sportolás hiányára felhozott magyarázó tényezőket:

- a sportoláshoz szükséges szabadidő hiány
- az anyagi feltételek korlátozottsága, hiánya
- a tájékozottság hiánya az adott sport esetében
- a sportlétesítmények hiánya
- a szervezet sportpogram hiánya.

⁶ Falussy Béla: Az időfelhasználás metszetei. Budapest: Új Mandátum Kiadó, 2004, p. 9.

2.3. A taekwondo mint szabadidős tevékenység

Konkrétan a sportágról, a taekwondora vonatkoztatva kell megvizsgáljuk a fentiekben összefoglalt tényezőket. Mint arra már utaltunk, a taekwondo nem csak mint szabadidős tevékenység, hanem mint létfenntartási forma is működhet. Ez utóbbival azonban nem foglalkozunk, továbbá lévén, hogy nagyobb arányban iskolás korú népességet vizsgáltunk, feltételezzük, hogy az iskolai kötelezettségek jelentik az elsődleges „nem szabadidős” tevékenységeket, és ezt követően jöhetnek szóba a szabadidős gyakorlatok. Mivel a fenti gondolatmenetben arra fektettünk hangsúlyt, hogy a taekwondo a fiatalok szabadidejében jöhet szóba, továbbgondolhatjuk ezt a kérdést aszerint is, hogy mint „a szabadidőben” (nem munkaidőben) végzett tevékenység, versenysport-e vagy csak szabadidős tevékenység, a sport szépségéért végzet gyakorlat. Bármely formáról is legyen szó, ebben a sportban a gyakorlat révén a személyes fejlődés, az önkifejezés és önkontroll stb. egyaránt jelen van. A taekwondo esetében pedig a sportág sajátos elveivel és értékeivel együtt önmagában is hasznos és értékes cselekedet. A versenyzéssel párosítva pedig még külön más – a versenyzelőkhez kapcsolódó értékek is előtérbe kerülnek és fontosak lesznek.

Azzal kapcsolatosan, hogy milyen, a jövőre kivetíthető fejleményei, eredményei lehetnek ezen sport gyakorlásának a vizsgált alanyok esetében, azt a következők nagyon jól jelzik, előrevetítik: egy versenysportolói élet „után” egy edzői pálya, a családban a gyerekeknek a taekwondoba való bekapcsolódásának szorgalmazása, a testnevelői pálya fele való irányulás vagy a testnevelésben a taekwondo gyakorlásának szorgalmazása, klubok alapítása stb. mind érdekes és potenciálisan jelen levő tényezők, amelyek kiaknázására egy ilyen sportolói élet/lét után sor kerülhet.

Az életmód kérdéséhez kapcsolódóan - akár fiatalokról, akár felnőttekről legyen szó, gyakorolják azt verseny- vagy szabadidő szinten, az életmódjuk szerves részévé válhat és válik a taekwondo. Tapasztalatok alapján másként kezdenek gondolkodni, ami a cselekedetekben is megnyilvánul – a sportolást, a taekwondot a mindennapi élet részévé teszik, megszervezésén, gyakorlásán gondolkodnak, versenyeznek, tapasztalatokat

szereznek, a különböző ismereteik a taekwondoval kapcsolatosan gazdagodnak, egyfajta pluszt szerezve általuk.⁷

Az okokat tekintve pedig természetesen gyakran megjelenik az is, hogy nincs rá idő vagy nem megfelelő a tájékozottság a sportól, esetleg nem áll rendelkezésre szervezett sportprogram – amely okoknak az eredője gyakran az emberekben, a személyekben is keresendő. És emellett gyakran találkozhatunk a vizsgálat alanyok esetében is az anyagiak hiányával vagy a sportlétesítmények hiányának tényezőjével, amelyek nem feltétlenül az egyéni, hanem az objektív okokat jelzik. Természetesen úgy gondoljuk, hogy amennyiben megfelelő elkötelezettség és ambíció áll mindezek mögött, nem lehetnek tulajdonképpen megoldhatatlan vagy kiküszöbölhetetlen problémák.

⁷ Térségünkben ugyanakkor az is tapasztalható, hogy sokakban még nem tudatosult ennek a fontossága, egy tradicionálisabb vidék vagyuk, ahol még egyelőre nem ez a legfontosabb. Sokak számára ugyanis a munkával töltött idő, és/vagy a másodállás a fontos, így a sport, az egészség visszább szorul. Tapasztalatok szerint a fiatalok a leginkább kaphatóak ezekre a dolgokra, ugyanakkor a fiatal felnőttek is, egy jelentősebb csoport.

III. ANYAG ÉS MÓDSZER

3.1. A vizsgálati alanyok bemutatása

A kutatás során egy olyan csoport vizsgálatára tettünk kísérletet, amely konkrét tudományos kutatási módszerekkel számszerűsítve és pontosítva ugyan nem írható le, a gyakorlati ismeretek alapján azonban viszonylag könnyen beazonosítható. A taekwondozó alanyokra ugyanis nincsen nyilvántartás. Igaz ugyan, hogy a klubok vezetői, az edzők vagy más felelős személyek valószínűleg rendelkeznek valamilyen névjegyzékkel, nem biztos azonban, hogy azok pontosak, megbízhatóak és módszertani szempontból alkalmasak. Így tulajdonképpen lehetlenné válik a mintavétel. Ennek eredményeként nincs szabályos, pontos módszertani alapozása a kutatásban a vizsgálati alanyok összegyűjtésének. Itt tulajdonképpen a potenciálisan elérhető embereket kerestük meg. Ennek legjobb módjaként az edzések megkeresése, kulcsemberek keresése bizonyult, továbbá a módszertan alapján a „hólabda” módszer bizonyos szintű használata volt hasznos. Ezen gyűjtőmunka eredményeként tehát 15 személyt sikerült összesen lekérdezni a 12-14 éves csíkszeredai taekwondozók csoportjából.

A vizsgált alanyokból összeállított adatbázis a kisebb elemszám miatt magas szintű statisztikai elemzésekre nem ad lehetőséget (erre feltételezetten nincs is szükség). Arra azonban informatív módon nagyon jó eszköz, hogy az egyes kérdésekről egy átfogóbb képet kapjunk, és ez elgondolásra, értelmezésre késztesen minket.

A vizsgálat alanyairól röviden a következő személyi információkat kell tudnunk:

- A nemek tekintetében a vizsgált csoportban 8 fiú és 7 lány került be, eszerint a nemek szerinti megoszlás alapvetően arányos, ami azt jelzi, hogy a taekwondo tulajdonképpen egy olyan sportág, amelyet mind lányok, mind fiúk gyakorolhatnak, univerzális ebből a szempontból.
- A kor tekintetében már jeleztük, hogy fiatalokról, a 12-14 évesekről van szó, a korukból ítélve ők tulajdonképpen még általános iskolai hallgatók

(feltételezetten VI.-VIII. osztályosok). A további értelmezések során tehát ezt érdemes szem előtt tartanunk.

- Az iskolázottsággal kapcsolatos kérdések az előbbi mondat alapján már majdnem nem is relevánsak, itt most csak azt szeretnénk alátámasztani, újraigazolni, hogy ténylegesen általános iskolás diákokról van szó, valamennyiük erre a kérdésre vonatkozó válasza ezt jelezte.

3.2. A vizsgálati módszerek ismertetése

A kutatás során a kérdőíves vizsgálat mellett mint módszertani elem nagyon hasznosnak bizonyult a szakirodalmi tájékozódás, a dokumentációs módszer. Ez az ismeretek bővítését és tudományos alátámasztását szolgálta elsőként. Ezen túlmenően azonban a konkrétan a sportággal kapcsolatos szakmai elgondolásokat is erősítette. Nem kevésbé voltak fontosak továbbá az előzetes ismeretek, tapasztalatok sem. A sportolói életforma ismerete, a sportág kultúrájának ismerete és a többi sportismeretek azoknak az összefüggéseknek a meglátását szolgálták, amelyek elengedhetetlenek a kutatásban a reális értékeléshez.

A vizsgálat központi részét a kérdőív illetve a kérdőíves kutatás, az alanyok megkérdezése jelenti. A kérdőívvel célunk volt a megkérdezett alanyoknak a taekwondo gyakorlásával kapcsolatos nézeteit feltérképezni, különös tekintettel arra, hogy ezek a sporttevékenységek mennyiben szabadidős illetve mennyiben versenysport tevékenységek. A saját összeállítású kérdőív 24 kérdésből, „itemből” tevődik össze. Szerkezetét és tematikus blokkjait tekintve a következőkből állt: az első kérdésblokkban személyes információkat, személyi adatokat kérdeztünk, ezt követően pedig a sportággal kapcsolatos néhány alapvető kérdés következett. Mint harmadik csoport a „miért” és „mióta” kérdések következtek a sportág gyakorlásával kapcsolatosan, majd annak kérése, hogy versenysport vagy szabadidős tevékenység az egyes emberek életében a taekwondo. Itt két nagyobb blokkban a taekwondoval mint versenysporttal illetve mint szabadidős tevékenységgel kapcsolatos kérdések következtek. Végül pedig mindenkire vonatkozóan a jövőbeli tervek, az értékelés és önértékelés kérdései voltak megfogalmazva.

IV. AZ EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA

4.1. A sportág gyakorlásával kapcsolatos információk

Kérdés volt a vizsgálati alanyok felé, hogy milyen információforrásokból szereztek ismereteket a sportágról. A válaszok alapján a sportról szerzett ismeretek ebben a csoportban körülbelül három irányból, forrásból származnak: első **a szűkebb környezet** (ide beletartozik a család, a szülők vagy egyik szülő illetve a testvérek). Az információszerezés módja többnyire az, hogy a szülő elviszi, beírja vagy másként motiválja gyermekét, esetleg a testvérek teszik ugyanezt, illetve a család általában véve támogató és előfordul, hogy információkat is ad a sportra vonatkozóan. A második csoport **a barátok, haverok** – akik már nem feltétlenül „a közelebbieket”, ez egy tágabb kör is lehet, már nem szükségszerűen szorosabb viszonyok, de azért lehetnek a családéhoz hasonló vagy még erősebb kötelékek is bizonyos esetekben. Itt az információátadás módja nem körvonalazott, nem konkretizált, de természetesen tudhatjuk, hogy ebben a fiatal csoportban ez miként történhet (egymás követése, rivalizálás, stb.). Harmadikként pedig **egy tágabb szféra** körvonalazódik: az **osztálytársak, az ismerősök, az edzők, plakátok, internet, „X-nek a barátja”** adja az infót. Ez nem annyira közvetlen, sokkal inkább közvetett elérési forma: valamilyen csatornán keresztül, valami vagy valaki által, egy médium révén jutnak ezekhez az információkhoz a fiatalok. (Előfordulhat, hogy a két utóbbi csoport, forrás esetleg összemosódik, az osztálytársak és ismerősök is lehetnek a szorosabb kör részei, mégis inkább most e harmadik kategóriában szerepeltetjük őket).

A fentiekben beazonosított három kategória a vizsgálati csoportban körülbelül arányosan jelenik meg, mindegyiket nagyjából hasonló számban választották a megkérdezettek. (Három személy volt, aki két forrást is megjelölt, külön kategóriákat is: pl. család és internet, osztálytársak és barátok.)

Ez a fenti kérdés és annak boncolása a népszerűsítés szempontjából lehet fontos (akinek terve van ezen a téren, annak például ez a kérdés sokat számíthat), meg kell

keresni ugyanis azokat a hatékony népszerűsítési lehetőségeket, forrásokat, amelyek révén több fiatal számára vonzóvá tudjuk tenni a sportágat és természetesen biztosítani a gyakorlás lehetőségét. Ezek a csatornák így az adatok alapján a fenti három kategória közül bármelyek lehetnek. Igaz ugyan, hogy ez ugyanakkor megnehezíti a munkát is, de a válaszok alapján bármelyikhez fordulunk, hasznos lehet. A legjobb talán ezek kombinációja, illetve ha mindezt ki tudjuk használni.

4.2. A taekwondoval kapcsolatos ismeretek

A kérdést, hogy milyen sportkategóriába tartozik a Taekwondo, nagyrészt helyesen vagy majdnem helyesen tudják ezek a fiatalok. A többség harcművészetnek nevezi, de akad, aki küzdősportnak, keleti küzdősportnak vagy olimpiai sportnak tudja, mondja. Ezek a válaszok többnyire helyesek, mert ha azt a kérdést tesszük fel, hogy mi a Taekwondo, akkor a név alapján is tudjuk, hogy művészet, a harcművészetek egyik típusa. Ha a sport szempontjából nézzük, a küzdősport kategória, amely végül is már olimpiai játék is, ezért az olimpiai sport kifejezés is elfogadható – annak ellenére, hogy igaz, de nem teljes. Összességében véve állíthatjuk, hogy a vizsgált alanyok a sportág besorolásával, kategorizálásával tisztában vannak, ilyen szintű ismereteik megfelelőek, kielégítőek.

Kivétel nélkül mindenki tudja, hogy a Sydney-ben 2000-ben tartott Olimpiai Játékok keretében játszottak először hivatalosan is Taekwondot, és azt is tudják ezek a fiatalok, hogy a barna öv például nem tartozik a sportág övfokozatai közé. Ezek az információk jelzik, hogy a sportággal kapcsolatos alapismeretekkel rendelkeznek alanyaink, e téren megfelelően tájékozottak, felkészültek és/vagy felkészítettek.

4.3. A taekwondo mint versenysport és annak néhány aspektusa

Most pedig három személyesebb jellegű, de sokat mondó kérdés következik: egyrészt hogy miért űzik ezt a sportot a megkérdezettek, mióta folytatják, gyakorolják azt

és ez számukra versenysport vagy szabadidős tevékenység. Ezekből az információkból személyesebb jellegű dolgokra derül fény, de a sportág gyakorlásának egyéni feltételei mellett másik szempontokból is fontosak lehetnek a következő információk, eredmények.

Arra a kérdésre, hogy „Miért űzöd ezt a sportot?“, nagyon sokan a „mert nagyon megtetszett (formagyakorlatok, versenyek, edzések stb.)” választ adták. Ennek függvényében állíthatjuk, hogy a vizsgált csoportnak nagyobb része számára a sportág szépsége, eszenciája és gyakorlata, folyamata adja az érdeklődést, kevesebben vannak, akiket más dolog is motivált ugyanabban az időben (két személy említi ugyanakkor, hogy őt egyébként is érdekelt volna valamilyen sport vagy sportág, volt olyan is, aki kifejezetten a küzdősport kategória iránt érdeklődött erősebben, és akkor így esett a taekwondora a választás.) A megkérdezettek csoportjában továbbá még másik két személy ugyanígy a küzdősport iránt érdeklődött, illetve valamit sportolni szeretett volna, ami végül is a taekwondo lett. A válaszok alapján látnunk kell, hogy a „valamit sportolni szerettem volna” válasz sokkal inkább határozatlanságra, bizonytalanságra, a keresésre és választásra utal, míg a „megtetszett” sokkal határozottabb választat rejt. Mindez azt sugallja, hogy minél inkább többet lát és tud valaki erről a sportról, a harcművészetről, annál inkább lesz szimpatizánsa és elkötelezettje. Így amennyiben a népszerűsítés a célunk például, ezt az eredményt is érdemes lesz figyelembe vennünk.

Érdekes eredmény továbbá számunkra, hogy ebben a vizsgálati csoportban, ahol 12-14 évesek vannak, nagyobb részük – 6 személy nem több mint másfél éve űzi ezt a sportot, 4 személy két éve és csak 1-2 személy van, aki már több mint 6 éve gyakorolja a taekwondot. Ez a kérdés esetleg abba az irányba terelhet bennünket, hogy észrevegyük, ezek a már tizenévesek is viszonylag „friss”, „új” sportolók ebben a sportágban, harcművészetben, ezért érdemes lenne keresni a lehetőségeket, hogy ezt a gyakorlatot már ennél fiatalabb korban is elkezdhessük, ismertetését akár iskolakezdők körében is szorgalmazzuk. Az eredmény tehát miszerint ebben a csoportban kevesebben vannak azok, akik már korábban (idejében) elkezdték volna, és több a később kezdő fiatal - nem probléma, de mint lehetőség fontos lehet, érdemes fontossá tenni.

A vizsgált csoport számára – a válaszok alapján – egyértelműen versenysport a taekwondo, mindegyikük versenyszinten gondolja és űzi azt. Fiatalokról lévén szó ez az elképzelés, törekvés érthető is lehet. És célszerű ezt az időszakot (fiatal évek) erre a célra

felhasználni, mind a sportág alapjainak elsajátítása és professzionalizálása, mind pedig a versenytapasztalatok szerzése szempontjából. Ez több szempontból is jó, hiszen az egyéni fejlődés mellett a sportág fenntartását/megtartását és művelését is szolgálja. Másrészt kelt egy kis hiányérzetet is, hiszen egyértelműen arra is utal, hogy háttérbe szorul vagy kimarad belőle a szabadidős jelleg. Ez ugyan nem probléma, nem káros, de jelzi, hogy ebben a vizsgálati csoportban ennek a tényezőnek, jelenségnek nincsen súlya, fontossága. Így amennyiben a taekwondot mint szabadidős sportot és mint művészetet illetve az önmagáért való sportolás gyakorlatát szorgalmazzánk, ez a csoport (egyelőre, ebben a formában) nem megfelelő terep erre vagy hasonló kísérletre. Elképzelhető azonban, hogy csak később – a versenyzői lét feladása és/vagy másik továbbviteli formákban jelenik meg. Bármilyen legyen is a gyakorlat, elképzelésünk szerint nem volna rossz ötlet nem csak feltétlenül a versenyzésért oktatni, hanem a szabadidős sport szintjén is tanítani taekwondora fiataljainkat.

A versenysport-gyakorlatokhoz kapcsolódóan érdekes kérdés lehet az, ahogyan saját magukat értékelik a megkérdezettek. Pozitív önértékelésnek kell tekintenünk, hogy többségük a legtöbb versenyen részt vesz és érmet szerez, amit nagyon jó teljesítménynek tart ugyanakkor. 1-2 személy úgy vélekedik saját teljesítményéről, hogy ha nem is a legjobb, de nem tartozik a gyengék közé. Mindez természetesen csak jó eredmény, ami jelzi, hogy ezek a sportolók amellet, hogy sikeresek, jó véleménnyel, pozitív képpel rendelkeznek saját magukról.

Egy további kérdésünkkel arra kérdeztünk rá a jövőt illetően, hogy ebben a jelen helyzetben milyen további célokkal, tervekkel, elképzelésekkel rendelkeznek megkérdezett fiataljaink. Kisebb részük határozatlan még ebben a kérdésben, így a „még nem tudom pontosan” választ adta. Többen azonban úgy vélekednek, hogy „ugyanígy, ebben a formában” folytatják. Ez a válasz két dolgot is jelez. Egyrészt, hogy van egy mag, aki ha így folytatja tevékenységét, akkor ezen a téren valószínűleg fejlődik és előrelépik. Így velük feltételezetten foglalkozni érdemes és kell. Van azonban egy másik csoport, aki határozatlan, esetleg elbátortalanodott, akiknek körében szükséges lenne megnézni annak okát, hogy mi eredményezi ezeket a válaszokat. Hiszen általuk akár problémákra, akár fejlesztési lehetőségekre is fény derülhet.

Végül pedig azt is megkérdeztük sportoló fiatal alanyainktól, hogy mit gondolnak, mi a jobb, ha versenysportként vagy ha szabadidős tevékenységként gyakoroljuk a taekwondot. Válaszaik alapján nem egyértelműen rajzolódik ki egyik vagy másik kategória melletti szoros elköteleződés. Sokkal inkább megoszlanak a vélemények. Nagyobb részük (10 személy) természetesen így is inkább azt mondja, hogy jobb, ha versenysport (mert például „az állandó formagyakorlatok egy idő után unalmassá válnak”, vagy mert „jobb odafigyelni és próbálkozni minél jobb lenni”, és „nem egyébbe tölteni az időt”). Van megjegyzés arra vonatkozóan is, hogy „ki hogy érzi”, aszerint döntse el melyik jobb. Továbbá 4 személy úgy gondolja, hogy mindkét forma ugyanolyan jó lehet, és nem határolódik el egyértelműen egyik vagy másik mellett. Ezek a válaszok utalnak arra, miszerint a szabadidős tevékenységként való gyakorlás kérdése nem jogszerűtlen, nem alaptalan kérdés, és rejtve inkább, de van némi alapja – még ha nem is domborodik épp ki konkrétan ebben a vizsgált csoportban.

V. ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK

A fentiekben bemutatott eredményeinek röviden összefoglalva azt kell kiemelnünk, hogy a vizsgált csíkszeredai 12-14 évesek csoportjában a taekwondo tehát egy versenysport tevékenység, amely egyértelműen mutat jeleket a szabadidős tevékenység típusú gyakorlás lehetőségére is. Ebben a csoportban azonban nem kézzel fogható ez a tényező. A versenysport jelleg azonban kidomborodik, úgy tűnik, alapos pozitív teljesítménnyel maga mögött, amit a sportolók is egyértelműen jónak ítélnék meg. A pozitív gyakorlatok mellett az elméleti tudás is alaposnak bizonyul, illetve megfelelő bázist jelenthet, hogy mint versenysport területen a megkérdezetteknek további terveik elképzeléseik is vannak.

A dolgozat elején megfogalmazott hipotézisek közül az első ugyan nem igazolódott be – ez a csoport a versenysport képviselője inkább, és körükben háttérbe szorul a taekwondo mint szabadidős sportgyakorlat. A másodikkal kapcsolatosan azonban magyaráznunk kell egy fontos tényezőt: miközben mindenki mint versenysportot jelölte meg egyértelmű az eredmény, hogy egyesek szerint jobb, ha versenysport tevékenység ez. Mégis vannak, akik nem zárkóznak el a szabadidős tevékenység formától sem, sőt egyértelműen mindkettőt megfelelőnek, egyidőben gyakorolhatónak vélik. Így ezt az eredményünket érdemes továbbgondolnunk, hipotézisünk részben beigazolódni látszik. Következésképpen több továbbgondolandó, értelmezendő lehetőség is felmerül az eredmények kapcsán, amelyekre ha a sportágnak a továbbfejlesztésében gondolkodunk figyelmet kell fordítanunk.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Elbert Gábor: A sport szerepe a megújuló társadalomban. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 2007/3

Falussy Béla (1995): Társadalmi idő – szabadidő. In (szerk.) Tibori Tímea: *“Társadalmi idő – szabadidő”. A szabadidő új problémái a mai társadalmakban.* Budapest: Magyar Szabadidő Társaság, p. 74

Falussy Béla (2004): *Az időfelhasználás metszetei.* Budapest: Új Mandátum Kiadó, p. 9.

Fritz Péter - Schaub Gáborné - Hegedűs Ibolya: Kapcsolat az életmód, szabadidő és rekreáció között. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 2007/2

Kovács T. László - Suskovics Csilla - Fügedi Balázs - Bognár József: Az iskola szerepe a sportolási szokások kialakításában és fenntartásában. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 2007/3

Lewis Peter (1998): *Harcművészetek.* Budapest: Új Ex Libris Könyvkiadó

Nádori László (2005): *Edzés, versenyzés címszavakban.* Budapest: Dialóg-Campus Kiadó

Simó Mihály (1999): *Taekwon-do mindenkinek.* Csíkszereda: Pro-Print Könyvkiadó, p.12.

<http://www.universumtaekwondo.hu/taekwondo.html>, 2008.02.12

www.ki.oszk.hu/kf/kfarchiv/2006/2/mohor2.html

<http://www.wftaekwondo.hu/?action=staticSite&id=27>

<http://www.matetaekwondo.hu/taekwondo.html>,

<http://kutatasok.adatbank.transindex.ro/index.php?a=kulcsszo&kid=5>

<http://kutatasok.adatbank.transindex.ro/index.php?a=kulcsszo&kid=7>

www.wftaekwondo.ro

www.wftaekwondo.org

KÉRDŐÍV

Kedves válaszadó!

Ezen kérdőív kérdéseire adott válaszaival egy, a testnevelés és sport területén a Taekwondo kérdésével foglalkozó kutatás illetve államvizsga dolgozat elkészítését segíti. Segítségét és válaszait köszönjük!

Nem

1. Férfi

2. Nő

Kor

Foglalkozás

Iskolai végzettség

- a.) általános iskola
- b.) szakiskola, szakközépiskola (szaklíceum)
- c.) elméleti líceum, középfokú tanítóképző
- d.) technikum, posztlíceum
- e.) egyetem
- f.) posztgraduális képzés (mesteri, doktori képzés)
- g.) más, éspedig:

1. Honnan kaptál/szerzettél a TAEKWONDO-ról információt?

.....

2. Milyen sport kategóriába tartozik a TAEKWONDO?

.....

3. Melyik évtől vezették be a TAEKWONDO-t az olimpiai játékok csoportjába?

- a.) 2004 – Athén
- b.) 2000 – Sydney
- c.) 1996 – Atlanta
- d.) 1992 - Barcelona

4. Melyik övfokozat nem tartozik a TAEKWONDO övfokozatai közé?

- a.) fehér öv
- b.) kék öv
- c.) barna öv
- d.) piros öv

5. Miért űzöd ezt a sportot (TAEKWONDO)?

- a.) mert nagyon megtetszett (formagyakorlatok, edések, versenyek stb.),
- b.) mert valamit sportolni szerettem volna
- c.) mert valamilyen közdősport érdekelt
- d.) mert valaki ajánlotta
- e.) nem tudom megmondani
- f.) egyéb, éspedig:

6. Mióta űzöd a TAEKWONDO-t?

- a.) kb. fél éve – másfél éve
- b.) kb. 2 - 5 éve
- c.) kb. 5 – 8 éve
- d.) több mint 8 éve
- e.) egyéb, éspedig:

7. Számodra ez a sportág (TAEKWONDO) versenysport vagy szabadidős tevékenység?

- a.) versenysport → UGORJ az A.) kérdéscsoporthoz (8. – 14. kérdések)!
- b.) szabadidős tevékenység → UGORJ a B.) kérdéscsoporthoz (15. -17. kérdés)!
- c.) más, éspedig:

A.) Ha versenysport:

8. Milyen gyakran jártál edzésekre korábban – az elmúlt év(ek)ben?

- a.) naponta
- b.) hetente több nap is
- c.) hetente egy alkalommal
- d.) kéthetente vagy ritkábban
- e.) egyéb, éspedig:

9. Milyen gyakran jársz edzésekre manapság/mostanában?

- a.) naponta
- b.) hetente több nap is
- c.) hetente egy alkalommal
- d.) kéthetente vagy ritkábban
- e.) egyéb, éspedig:

10. Milyen gyakran jártál versenyekre korábban – az elmúlt években?

- a.) minden versenyre elmentem
- b.) majdnem minden versenyen ott voltam
- c.) alkalmasszerűen jártam versenyekre
- d.) csak a legfontosabb néhány versenyre mentem el általában
- e.) egyéb, éspedig:

11. Milyen gyakran jársz versenyekre manapság/mostanában?

- a.) minden versenyre el szoktam menni
- b.) majdnem minden versenyre elmegyek
- c.) alkalmasszerűen járok versenyekre
- d.) többnyire csak a legfontosabb versenyekre megyek el
- e.) egyéb, éspedig:

12. Hogyan értékeled eddigi verseny-teljesítményedet?

- a.) a legtöbb verseny érmet szerzek, és ez nagyon jó
- b.) időnként sikerül érmet szerezni, aminek örülök
- c.) gyakran kapok dicséretet, elismerést
- d.) úgy érzem hogy a versenyeken nyújtott teljesítményem nem tartozik a legjobb kategóriába, de nem is számít gyengének
- e.) a verseny-teljesítményem azt gondolom olyan közepesnek ítélnél
- f.) a versenyeken nyújtott teljesítményem gyengébb, de azt gondolom, hogy ebben a sportban jó vagyok
- g.) nem tudom megmondani
- h.) egyéb, éspedig:

13. Milyen konkrét további célod van versenysportolóként?

- a.) további érmekeket szeretnék szerezni
- b.) több versenyen akarok részt venni, elsősorban a részvétel céljából
- c.) nemzetközi versenyekre is tervezek menni

- d.) további öv fokozatokra szeretnék vizsgázni
- e.) bíraskodás vizsgát szeretnék tenni
- f.) egyéb, éspedig:

14. Számodra milyen a versenysportolói lét/élet? Kérlek röviden írd le azt!

.....
.....
.....

B.) Ha szabadidős tevékenység:

15. Milyen gyakran jártál edzésekre a korábbi években?

- a.) hetente több alkalommal is
- b.) általában hetente egyszer mentem edzésre
- c.) kéthetente jártam el az edzésekre
- d.) ritkábban jártam edzésekre
- e.) egyéb, éspedig:

16. Milyen gyakran jársz edzésekre manapság/mostanában?

- a.) hetente több alkalommal is megyek
- b.) általában hetente egy alkalommal járok edzésre
- c.) körülbelül kéthetente járok edzésekre
- d.) ritkábban járok manapság edzésekre
- e.) egyéb, éspedig:

17. Hogyan értékeled az eddigi teljesítményedet/tevékenységedet?

- a.) nagyjából tudom már az alapokat, és általában ezt gyakorlom
- b.) egyre több formagyakorlatot illetve technikát tanultam meg, ezeken dolgozom
- c.) úgy érzem elsajátítottam már nagyon sokat ebből a sportágból, de még fejlődni tervezek
- d.) eddig szabadidős tevékenységként üztem, de úgy érzem olyan szintre értem, ahonnan a versenysportra is át fogok térni
- e.) már fokozatokat is szereztem
- f.) nem tudom megmondani
- g.) más, éspedig:

MINDENKIRE VONATKOZIK!!!

18. Milyen terveid vannak a továbbiakban?

- a.) valószínűleg ugyanígy, ebben a formában folytatom
- b.) még nem tudom pontosan
- c.) többnyire folytatni fogom, úgy gondolom
- d.) nem valószínű hogy folytatom
- e.) más variációkban gondolkodom
- f.) más, éspedig:

19. Hogyan tudod egyeztetni a TAEKWONDOT (edzések, versenyek stb.) a szülőiddel?

- a.) nagyon könnyen
- b.) könnyen
- c.) nehezen
- d.) nagyon nehezen
- e.) egyéb, éspedig:

20. Hogyan tudod egyeztetni a TAEKWONDOT (edzés, versenyek stb.) az iskolával/tanulással?

- a.) nagyon könnyen
- b.) könnyen
- c.) nehezen
- d.) nagyon nehezen
- e.) egyéb, éspedig:

21. Hogyan tudod egyeztetni a TAEKWONDOT (edzések, versenyek stb.) a munkáddal és/vagy más tényezőkkel?

- a.) nagyon könnyen
- b.) könnyen
- c.) nehezen
- d.) nagyon nehezen
- e.) egyéb, éspedig:

22. Hogyan értékeled magad hogy eljutottál eddig a szintig?

- a.) az gondolom, hogy ez egy nagyon jó teljesítmény
- b.) csak spontánul alkult így
- c.) ez nem egy nagy teljesítmény
- d.) nem tudom
- e.) egyéb, éspedig:

23. Mit gondolsz hogyan értékelnek téged edzőid, sportoló társaid?

- a.) nagyon jónak tartanak
- b.) nem tudom megállapítani a véleményüket
- c.) változó a véleményük
- d.) abszolút nem tartanak jónak
- e.) látnak bennem fantáziát
- f.) egyéb, éspedig:

24. Szerinted mi jobb: ha versenysportként vagy ha szabadidős tevékenységént űzik a TAEKWONDO sportot?

.....

